

DOSSIER

Advies drie uur extra Nederlands **Klassenraad BaO**

Inhoud

1.	Remediërmogelijkheden in het secundair onderwijs	4
2.	Brede kijk op leren staat centraal	5
2.1	Cognitieve aspecten – wat de leerling weet en kan	5
2.2	Metacognitieve aspecten – hoe de leerling leert	5
2.3	Affectieve aspecten – hoe de leerling zich voelt	5
3.	Klassenraad: beslissingsproces - uitgangspunten	7
4.	Stappenplan voor de klassenraad basisonderwijs	9
4.1	(Ver)ken het overzicht van de remediëropties in het secundair onderwijs.....	9
4.2	Breng het beeld van de leerling in kaart.....	9
4.2.1	Objectieve analyse.....	9
4.2.2	Analyse van de metacognitieve vaardigheden.....	9
4.2.3	Analyse van de affectieve vaardigheden en de leermotivatie en - interesse.....	10
4.3	Bepaal de onderwijsbehoefte van de leerling (wat heeft deze leerling nodig?)	10
4.4	Neem een beslissing via een stappenplan	10
4.5	Motiveer de transparante besluitvorming en de overdracht naar SO	11
5.	Leerling- en ouderparticipatie.....	12

Situering

Vanaf 1 september 2025 kan de klassenraad basisonderwijs (gewoon en buitengewoon BaO) bij de uitreiking van het getuigschrift basisonderwijs beslissen om een leerling verplicht drie uur extra Nederlands te laten volgen in het eerste leerjaar van het gewoon secundair onderwijs en OV4. Klassenraden nemen voor het eerst beslissingen over het verplichten tot drie uur extra Nederlands in het schooljaar 2025-2026.

Nederlands en de instructietaal vormen het fundament van het volledige leerproces. Een taalachterstand hypothekeert niet alleen het vak Nederlands, maar alle vakdisciplines, het welbevinden van leerlingen en hun zelfbeeld als lerende.

Vanuit dat perspectief verkiezen wij een vroegtijdige, systematische en geïntegreerde aanpak boven een laat en verplicht remediëringstraject bij de overgang naar het secundair onderwijs. Het opleggen van drie uur extra Nederlands in het eerste leerjaar SO zien we daarom niet als een structurele oplossing, maar eerder als een laatste vangnet voor leerlingen bij wie eerdere remediëring onvoldoende effect had, of als een noodmaatregel voor leerlingen die instromen van buiten het eigen netwerk en voor wie nog geen coherent taaltraject werd uitgebouwd.

Het is in ieder geval duidelijk dat de maatregel om drie uur extra Nederlands op te leggen een grote impact heeft op de leerling, de schoolloopbaan en de organisatie in het secundair onderwijs. Het nemen van deze beslissing vereist dan ook een zorgvuldig onderbouwd proces. Dit document, dat als bijlage bij de leidraad 'Taalmaatregelen in het basis- en secundair onderwijs' hoort, gaat hier dieper op in en biedt een inhoudelijk en pedagogisch onderbouwd kader om tot een verantwoord advies te komen.

Nog enkele belangrijke elementen die meegenomen worden in voorliggend advies¹:

- Het opleggen van drie uur extra Nederlands is niet afhankelijk van het al dan niet uitreiken van het getuigschrift BaO.
- De nieuwe minimumdoelen Nederlands worden als uitgangspunt genomen om deze beslissing te nemen.
- De volledige schoolloopbaan (of minstens de laatste twee schooljaren van het basisonderwijs) worden meegenomen in deze beslissing.
- In het SO is er ook een verplichte taalscreening bij de start van het SO. Die taalscreening focust echter vooral op leesbegrip en soms op woordbegrip. Het beeld vanuit BaO is breder.

¹ Meer gedetailleerde informatie over het 'taalheldendecreet' (decreet, Memorie van Toelichting, ...) vind je [hier](#). Het legistische proces is nog niet afgerond!

Er zijn ook reeds voorlopige omzendbrieven: [omzendbrief BaO/2026/01 van 27/02/2026](#) en [omzendbrief SO 55 van 31/07/1998](#).

1. Remediëringmogelijkheden in het secundair onderwijs

Naast de elementen uit het decreet Taalhelden zijn er in het SO ook 5 uren 'Remediëring, verdieping en uitbreiding'. We geven daar in het GO! volgend advies rond:

*Vanuit het GO! hebben we de ambitie om elke leerling over de minimumlat van de leerplandoelen te brengen. In de eerste graad bieden de uren 'Remediëring, verdieping en uitbreiding' de uitgelezen kans om elke leerling te ondersteunen om de leerplandoelen van het geheel van het curriculum te laten behalen met het oog op maximale kansen in de tweede graad. Gezien het belang van Nederlands en wiskunde voor de verdere onderwijsloopbaan en de ondersteunende rol van Nederlands en wiskunde voor **alle** doelen van het curriculum is het aangewezen om bij de remediëring, in eerste instantie, de focus te leggen op de ondersteuning van Nederlands en wiskunde, zowel in functie van de leerplandoelen Nederlands en wiskunde als in functie van de leerplandoelen van de andere vakken. Anderzijds zijn er leerlingen die nood hebben aan extra uitdaging. Ook voor deze leerlingen is het aangewezen om, vanuit maximale kansen gedurende de verdere onderwijsloopbaan, met uitbreidingsdoelen taal en wiskunde aan de slag te gaan. Concreet geven we vanuit de Pedagogische begeleidingsdienst een sterk advies om in het eerste leerjaar drie uren te besteden aan deze focus op ondersteuning taal en wiskunde en in het tweede leerjaar twee uren, bij voorkeur via een flexibele organisatie. De resterende twee uren in het eerste leerjaar kunnen aangewend worden om de verdere onderwijsloopbaan te verkennen.*

Deze mogelijkheid om leerlingen die extra nood hebben aan ondersteuning Nederlands de nodige extra begeleiding te geven, nemen we als kans mee in het formuleren van voorliggend advies.

2. Brede kijk op leren staat centraal

Het beslissingsproces gaat uit van een brede kijk op leerlingen en neemt daarbij een aantal belangrijke kenmerken mee: cognitieve, metacognitieve en affectieve vaardigheden.

Waarom deze drie?

Effectief leren is een complex proces waarin niet alleen *wat iemand weet en kan* telt (cognitie), maar ook *hoe iemand leert en denkt over leren* (metacognitie) én *hoe iemand zich voelt ten aanzien van leren* (affectieve factoren). Onderzoek toont aan dat juist de samenhang van deze factoren het leren en de leerresultaten beïnvloedt. Cognitieve scores alleen verklaren dus niet het hele leerresultaat.

De drie aspecten in samenhang verklaard

2.1 Cognitieve aspecten – wat de leerling weet en kan

- Cognitieve processen omvatten kennisverwerving en omvat de basisvaardigheden die direct de leerwinst bepalen.
- Zonder voldoende cognitieve beheersing van de taal kan een leerling moeilijk leerstof verwerken en toepassen.

Belangrijk om mee te nemen

Als een leerling achterblijft op cognitieve doelen Nederlands, is remediëring nodig, maar de kans dat extra uren echt doelgericht helpen hangt af van de andere twee factoren.

2.2 Metacognitieve aspecten – hoe de leerling leert

- Metacognitie betreft vaardigheden en attitudes zoals plannen, controleren en bijsturen van het eigen leren (zelfregulerende vaardigheden).
- Onderzoek laat zien dat metacognitieve strategieën leren efficiënter maakt en sterk samenhangt met leerbetrokkenheid en uiteindelijk betere prestaties.

Belangrijk om mee te nemen:

Leerlingen met goede zelfregulerend vaardigheden kunnen hun taalzwakke plekken beter herkennen en aanpakken; zij profiteren meer van gerichte ondersteuning. Zonder deze vaardigheden blijven extra uren deels ineffectief en zal de remediering meer effectief zijn als deze zich ook richt op het ontwikkelen van deze zelfregulerende vaardigheden.

2.3 Affectieve aspecten – hoe de leerling zich voelt

- Affectieve factoren omvatten leermotivatie, leerinteresse, attitude en emotie ten aanzien van leren (en taal).
- Affectieve aspecten kunnen erg beïnvloed zijn door de context (impact thuissituatie, relatie leerkracht – leerling, ...).
- Studies tonen aan dat motivatie en positieve affectieve betrokkenheid sterk samenhangen met leerbetrokkenheid én prestaties; leerlingen die geïnteresseerd zijn en zich competent voelen, leren meer en houden vol.

Belangrijk om mee te nemen

Zelfs met cognitieve tekorten zal een leerling meer leerwinst boeken als hij of zij gemotiveerd is. Als motivatie en interesse laag zijn, kunnen rigide extra uren Nederlands wél contraproductief worden als er niet ondertussen ook aan motivatie wordt gewerkt.

3. Klassenraad: beslissingsproces - uitgangspunten

Wanneer de klassenraad het beslissingsproces doorloopt om te bepalen of drie uur verplicht extra Nederlands aangewezen is, staan volgende basisvragen voorop:

- **Cognitief:** Is het taalniveau ernstig onder de minimumdoelen zodat leren gehypothekeerd wordt? En wat is het belangrijkste tekort?
- **Metacognitief:** Heeft de leerling strategieën om het eigen leren te sturen? En wat is er nodig om die zelfregulering in ontwikkeling te brengen?
- **Affectief:** Is de leerling gemotiveerd en geïnteresseerd in leren? En wat is er nodig om de leerling meer gemotiveerd te krijgen?

Als één van deze ontbreekt, vermindert de effectiviteit van extra uren immers aanzienlijk. Er kan dan in de resterende tijd andere ondersteuning worden geboden (differentiatie, remediëring) en ingezet worden op het verhogen van de motivatie en de zelfregulerende vaardigheden.

Leerwinst ontstaat immers wanneer **cognitieve nood, leermotivatie en leerstrategieën** samen aanwezig zijn.

- Hoge cognitieve nood + hoge motivatie => intensieve ondersteuning via drie uur extra Nederlands is verantwoord
- Hoge cognitieve nood + lage motivatie => risico op demotivatie bij verplicht extra traject, dus eerder inzetten op differentiatie en/of werken via de extra remediëringsuren in het SO
- Matige cognitieve nood + hoge motivatie => lichtere maatregelen vaak effectiever

Zonder voldoende motivatie is een verplicht extra traject weinig effectief. De motivatie verhogen is dus een belangrijk aspect om mee te nemen in het beslissingsproces. Bij leerlingen die baat zouden hebben bij een verplicht traject maar wiens motivatie laag is, is het belangrijk dat de basisschool alles in het werk stelt om de resterende periode van het schooljaar te gebruiken om te werken op deze motivatie.

Verder is het beslissingsproces gebaseerd op volgende principes:

Proportionaliteit

Daarbij wordt eerst ingezet op de minst ingrijpende maar effectieve maatregel die in verhouding staat tot de *nood van de leerling*.

Voorbeelden:

- Als een leerling traag en spellend leest maar wel de tekst goed begrijpt dan zijn compenserende hulpmiddelen niet proportioneel maar is veel oefenen binnen de brede basiszorg wellicht voldoende
- Als een leerling weinig spreekt en de oorzaak zit vooral in spreekdurf dan is een diagnostisch proces niet proportioneel en helpen mogelijks wel eerst activiteiten binnen de brede basiszorg als: spreken in kleine groepjes, gerichte spreekstimulerende activiteiten,...

Subsidiariteit

Daarbij wordt eerst ingezet op de *minst ingrijpende maatregel*. Een verplicht extra aanbod opleggen doe je dan pas als andere strategieën onvoldoende perspectief bieden.

Voorbeelden: zet eerst in op:

- Als een leerling een bepaalde ervaring mist om een verhaallijn goed te begrijpen, zet dan eerst in op brede basiszorg via het geven van voorinstructie.
- Als een leerling het moeilijk heeft om een instructie te begrijpen zet dan eerst in op brede basiszorg door extra aandacht te besteden aan het koppelen van woord aan beeld.
- ...

Gedeelde verantwoordelijkheid

- Basisonderwijs voorziet in een onderbouwd advies
- Secundair onderwijs voert het advies op een kwaliteitsvolle manier uit
- Leerling en ouders participeren actief binnen het beslissingsproces

4. Stappenplan voor de klassenraad basisonderwijs

Niet elke leerling met tekorten heeft verplicht extra drie uur Nederlands nodig.
Maar elke leerling met tekorten heeft recht op een doordacht, passend en motiverend traject.

4.1 (Ver)ken het overzicht van de remediëringsopties in het secundair onderwijs

De ondersteuningsmogelijkheden (differentiëren/remediëren) zien er in het secundair als volgt uit:

- differentiatie,
- flexibele organisatie binnen het reguliere urenpakket,
- taalondersteuning binnen de 5 lestijden 'remediëring, verdieping en uitbreiding',
- drie uur extra Nederlands
- ...

Idealiter heeft de school deze informatie doorgepraat met de vervolgschool SO of is er op het niveau van de scholengroep informatiedoorstroom en zijn er afspraken.

4.2 Breng het beeld van de leerling in kaart

4.2.1 Objectieve analyse

De klassenraad brengt het **(functionele) taalniveau** in kaart.

Te beantwoorden vragen:

- Welk beeld geven de toetsgegevens (leerlingvolgsysteem, genormeerde toetsen,...)?
- Welk beeld geven de kwalitatieve observaties?
- Hoe is de evolutie over meerdere schooljaren?
- Bereikt de leerling de minimumdoelen Nederlands?
- In welke mate zijn de tekorten belemmerend voor leren in andere vakdisciplines?

Besluit:

- Tekorten zijn beperkt => lichtere maatregelen volstaan
- Tekorten zijn ernstig en structureel => intensievere ondersteuning nodig

Resultaat:

Duidelijk beeld van *wat* niet bereikt is en *hoe ernstig en structureel* het tekort is.

4.2.2 Analyse van de metacognitieve vaardigheden

Te beantwoorden vragen:

- Kan de leerling doelen begrijpen en opvolgen?
- Gebruikt de leerling leerstrategieën (plannen, controleren, bijsturen)?
- Neemt de leerling feedback op en past de leerling die toe?

Besluit:

- Voldoende zelfregulatie => extra ondersteuning kan renderen
- Onvoldoende zelfregulatie => eerst strategie-ondersteuning nodig en de resterende tijd in BaO gebruiken om deze vaardigheden maximaal in ontwikkeling te brengen

4.2.3 Analyse van de affectieve vaardigheden en de leermotivatie en - interesse

De klassenraad brengt op basis van de minimumdoelen en de daaraan gekoppelde doelensets onderstaande aspecten in kaart:

Vragen:

- Toont de leerling motivatie om aan Nederlands te werken?
- Is er motivatie om inspanning te leveren?
- Ervaart de leerling het leren van taal als zinvol (geen uitgesproken weerstand)?
- Op welke manier kan de motivatie verhoogd worden?

Besluit:

- Voldoende motivatie => kans op rendement
- Onvoldoende motivatie => kans op rendement als er nog expliciet ingezet wordt op motivatie maar risico op beperkte leerwinst (en zelfs schooluitval als de extra uren op woensdagnamiddag vallen) als er geen motivatiewinst kan geboekt worden.

4.3 Bepaal de onderwijsbehoefte van de leerling (wat heeft deze leerling nodig?)

De klassenraad formuleert expliciet:

- Welke minimumdoelen zijn nog niet bereikt? (Nederlands/leren leren/sociaal emotioneel leren)
- Welke aanpak werkte wel /niet?
- Welke intensiteit is nodig? Waarop?
- Hoeveel structurering en opvolging vraagt de leerling?

4.4 Neem een beslissing via een stappenplan

De klassenraad doorloopt steeds deze volgorde voor die leerlingen die niet voldoen aan de minimumdoelen:

Optie A – Differentiatie in het secundair onderwijs volstaat

Als:

- tekorten beperkt en afgebakend zijn
- leermotivatie en leerwinst mee geactiveerd worden

- zowel inhoudelijke als motivationele elementen worden meegenomen in de verschillende vakken (en niet enkel binnen het vak Nederlands)

Optie B – Tekorten kunnen weggewerkt worden binnen de remediëringsuren SO

Als:

- tekorten gericht zijn, ernstiger en leerbelemmerend
- intensivering binnen het regulier aanbod van remediëringsuren SO, naast de differentiatie, is noodzakelijk
- leermotivatie en leerwinst mee geactiveerd worden

Optie C – drie uur extra Nederlands is noodzakelijk én kansrijk

Enkel als alle volgende voorwaarden samen vervuld zijn:

- tekorten zijn ernstig, structureel en leerbelemmerend
- eerdere remediëring was nog onvoldoende
- leermotivatie en leerwinst mee geactiveerd worden
- intensieve begeleiding buiten het regulier aanbod is noodzakelijk om minimumdoelen te halen

4.5 Motiveer de transparante besluitvorming en de overdracht naar SO

De klassenraad neemt een collectieve, gedragen beslissing (via de principes van inclusieve besluitvorming) en noteert expliciet voor elke leerling die extra ondersteuning nodig heeft:

- waarom deze maatregel voldoende is
- waarom andere opties onvoldoende of niet nodig zijn

Resultaat:

De beslissing is inhoudelijk verdedigbaar en helder. De onderbouwing krijgt ook een plaats binnen de BaSO-fiche indien beschikbaar en vormt de basis om met de school SO het gesprek te voeren rond de remediëringsnoden.

5. Leerling- en ouderparticipatie

Het is essentieel om weg te blijven van een ‘oordelende’ taal en over te stappen naar een groeitaal. Geen “straf”, maar een **kansgericht verhaal**.

Voorafgaand aan de beslissing om drie uur extra Nederlands te verplichten, voert de school een gesprek met leerling en ouders over:

- het huidige taalniveau,
- wat al geprobeerd is,
- de mogelijke remediëringmogelijkheden en hun impact.

Bij de beslissing om drie uur extra Nederlands te verplichten, krijgen leerling en ouders een heldere uitleg over:

- het waarom van deze maatregel,
- het doel van deze maatregel (minimumdoelen behalen),
- wat van een leerling verwacht wordt.

Na de definitieve beslissing is er waar mogelijk een overdracht naar de vervolgschool.